

Objektově orientované programování

Jiří Vokřínek

Katedra počítačů

Fakulta elektrotechnická

České vysoké učení technické v Praze

Přednáška 2

B0B36PJV – Programování v JAVA

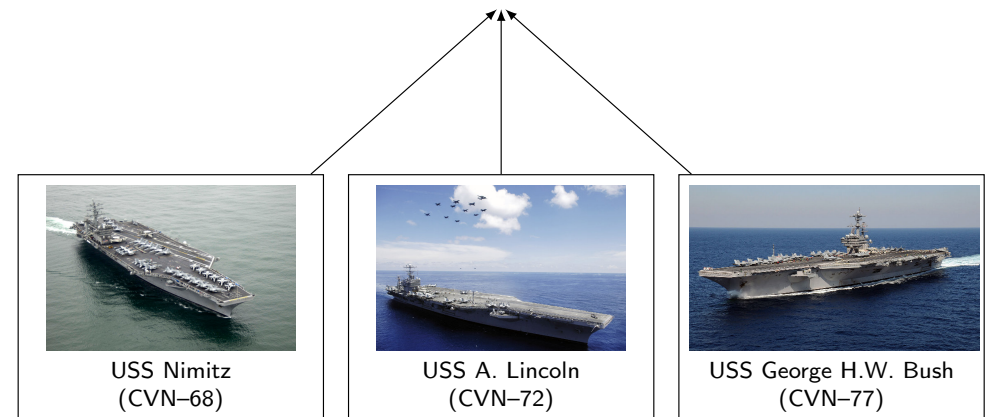
Příklad – Třídy lodí

Třídy a objekty

- Věci okolo nás lze hierarchizovat do tříd (konceptů)
- Každá třída je reprezentována svými prvky (objekty dané třídy)
- Každá třída je charakterizována svými vlastnostmi, funkčními možnostmi a parametry

Třída lodí Nimitz

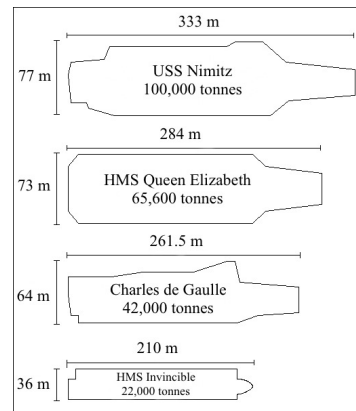

- Třída Nimitz (definice)
 - Metody: řídit loď, zastavit, zadokovat
 - Data (parametry): délka, výtlak, rychlost
- Objekty: jednotlivé lodě odpovídají třídě, ale mají svá specifika
Posádka, náklad

Třídy a objekty

- Jednotlivé třídy letadlových lodí se liší svou velikostí a výtlačkem
- Každá loď je však unikátní, přestože v rámci třídy sdílí řadu parametrů s ostatními loděmi stejné třídy
- Například, každá loď má jinou posádku, která se navíc v průběhu nasazení mění

Lod' je objektem, který se v průběhu svého života mění.

Hierarchie tříd lodí

- Lodě jsou kategorizovány podle svého účelu a velikosti do tříd, například:
 - Třídy letadlových lodí: Forrestal, Enterprise, Nimitz, Kuznetsov, Gerald R. Ford, Queen Elizabeth
 - Třídy bitevních lodí: Freedom, Independence
- Třída je zastoupena jedním plavidlem nebo několika plavidly, například:
 - Nimitz: Nimitz (CVN-68), Dwight D. Eisenhower (CVN-69), Theodore Roosevelt (CVN-71), Abraham Lincoln (CVN-72), George H.W. Bush (CVN-77)
- Třídy představují vzor

Reprezentovaný vlajkovou lodí
- Jednotlivé lodě představují instance třídy (objekty)

Vztahy mezi objekty

OOP je přístup jak správně navrhnout strukturu programu tak, aby výsledný program splňoval funkční požadavky a byl dobře udržovatelný.

- **Abstrakce** – koncepty (šablony) organizujeme do tříd, objekty jsou pak instance tříd
- **Zapouzdření** (encapsulation)
 - Objekty mají svůj stav skrytý, poskytují svému okolí **rozhraní**, komunikace s ostatními objekty zasíláním zpráv (volání metod)
- **Dědičnost** (inheritance)
 - Hierarchie tříd (konceptů) se společnými (obecnými) vlastnostmi, které se dále specializují
- **Polymorfismus** (mnohotvárnost)
 - Objekt se stejným rozhraním může zastoupit jiný objekt téhož rozhraní.

Dědičnost a polymorfismus

Dědičnost

Kompozice

Polymorfismus

Příklad návrhu a využití polymorfismu

Dispatch

Double Dispatch

Část I

Dědičnost a polymorfismus

Základní vlastnosti dědičnosti

- Dědičnost je mechanismus umožňující
 - Rozšiřovat datové položky tříd nebo je také modifikovat
 - Rozšiřovat nebo modifikovat metody tříd
 - Vytvářet hierarchie tříd
 - „Předávat“ datové položky a metody k rozšíření a úpravě
 - **Specializovat** („upřesňovat“) třídy *protected*
- Mezi hlavní výhody dědění patří:
 - Zásadním způsobem přispívá k znovupoužitelnosti programového kódu *Spolu s principem zapouzdření*
 - **Dědičnost je základem polymorfismu**

Polymorfismus

- Polymorfismus – mnohoznačnost / mnohotvárnost
Vlastnost, která nám umožňuje pojmenovat nějakou konkrétní schopnost (metodu) identickým jménem, přičemž její implementace se může v jednotlivých třídách hierarchie tříd lišit.
- Základním způsobem realizace polymorfismu jsou
 - **Dědičnost** (inheritance)
 - Virtuální metody – dynamické vázání jména metody ke konkrétnímu objektu
 - Rozhraní (*interface*) a abstraktní třídy (*abstract*)
 - Překrývání metod (**override**)

Příklad – Kvádr je rozšířený **obdélník**?

```
class Rectangle {
    protected double width;
    protected double height;

    Rectangle(int width, int height) {
        this.width = width;
        this.height = height;
    }

    public double getWidth() { return width; }
    public double getHeight() { return height; }

    public double getDiagonal() {
        return Math.sqrt(width*width + height*height);
    }
}
```

Příklad – Kvádr je rozšířený obdélník?

```
class Cuboid extends Rectangle {
    protected double depth;

    Cuboid(int width, int height, int depth) {
        super(width, height); //konstruktor predka
        this.depth = depth;
    }

    public double getDepth() { return depth; }

    @Override
    public double getDiagonal() {
        double tmp = super.getDiagonal(); //volani predka
        return Math.sqrt(tmp*tmp + depth*depth);
    }
}
```

Příklad dědičnosti – 2/2

- Objekty třídy **Cuboid** mohou využívat proměnné `width`, `height` a `depth`
- Metoda `getDiagonal` překrývá původní metodu definovanou v nadřazené třídě **Rectangle**

zastínění – overriding
- Přístup k původní metodě předka je možný přes operátor `super`
- Má-li metoda stejného jména jiné parametry (počet/typ) jedná se o **přetížení – overloading**

Jedná se o jinou (novou) metodu!

Příklad dědičnosti – 1/2

- Třída **Cuboid** je rozšířením třídy **Rectangle** o hloubku (`depth`)
- Potomka deklarujeme rozšířením `extends`
 - Cuboid přebírá datové položky **width** a **height**
 - Cuboid také přebírá „getter” `getWidth` a `getHeight`
 - Konstruktor se nedědí, lze ale volat v podtřídě operátorem `super`
 - Ne-li konstruktor deklarován, je volán konstruktor bez parametrů
 - Konstruktor existuje vždy, buď implicitní nebo uživatelský
- Potomek doplňuje datové položky o **depth** a mění metodu `getDiagonal`

Dědičnost – Kvádr je rozšířený obdélník

- V příkladu jsme rozšiřovali obdélník a vytvořili „specializaci” kvádr

Je to skutečně vhodné rozšíření?

Jaká je plocha kvádrů? Jaký je obvod kvádrů?

Dědičnost – Obdélník je speciální kvádr?

- Obdélník je kvádr s nulovou hloubkou

```
class Cuboid {
    protected double width;
    protected double height;
    protected double depth;
    Cuboid(int w, int h, int d) {
        this.width = w; this.height = h; this.depth = d;
    }
    public double getWidth() { return width; }
    public double getHeight() { return height; }
    public double getDepth() { return depth; }
    public double getDiagonal() {
        double tmp =
            width*width + height*height + depth*depth;
        return Math.sqrt(tmp);
    }
}
```

Je obdélník potomek kvádru nebo kvádr potomek obdélníka?

1. Kvádr je potomek obdélníka

- Logické přidání rozměru, ale metody platné pro obdélník nefungují pro kvádr

obsah obdélníka

2. Obdélník je potomek kvádru

- Logicky správná úvaha o specializaci:
„vše co funguje pro kvádr funguje i pro kvádr s nulovou hloubkou”
- Neefektivní implementace – každý obdélník je reprezentován 3 rozměry

Specializace je správná

Vše co platí pro předka, musí platit pro potomka

V tomto konkrétním případě je však použití dědičnosti diskutabilní.

Dědičnost – Obdélník je speciální kvádr?

```
class Rectangle extends Cuboid {
    Rectangle(int width, int height) {
        super(width, height, 0);
    }
}
```

- Obdélník je „kvádrem” s nulovou hloubkou
- Potomek se deklaruje klíčovým slovem **extends**
 - **Rectangle** přebírá všechny datové položky **width**, **height** a **depth**
 - a také přebírá všechny metody předka (přístupné mohou být, ale pouze některé)
 - Konstruktor je přístupný přes volání **super** a hodnota proměnné **depth** se nastavujeme na nulu
- Objekty třídy **Rectangle** mohou využívat všech proměnných a metod třídy **Cuboid**

Vztah předka a potomka je typu „is-a”

■ Je úsečka potomek bodu?

- Úsečka nevyužije ani jednu metodu bodu

is-a?: úsečka je bod? → **NE** → úsečka není potomek bodu

■ Je obdélník potomek úsečky?

is-a?: **NE**

■ Je obdélník potomek čtverce nebo naopak?

- Obdélník rozšiřuje čtverec o další rozměr, ale není čtvercem
- Čtverec je obdélník, který má šířku a výšku stejnou

Nastavení délek stran v konstruktoru!

Substituční princip

- Vzájemný vztah mezi dvěma odvozenými třídami
- Zásady:
 - Odvozená třída je specializací nadřazené třídy
Existuje vztah is-a
 - Všude, kde lze použít třídu musí být použitelný i její potomek a to tak, aby uživatel nepoznal rozdíl
Polymorfismus
 - Vztah **is-a** musí být trvalý

Příklad kompozice 1/3

- Každá osoba je charakterizována atributy třídy Person
 - Jméno – name
 - Adresa – address
 - Datum narození – birthDate
 - Datum úspěšného ukončení studia – graduationDate
- Datum je charakterizováno třemi atributy (třída Date)
 - Den – day (int)
 - Měsíc – month (int)
 - Rok – year (int)

Kompozice objektů

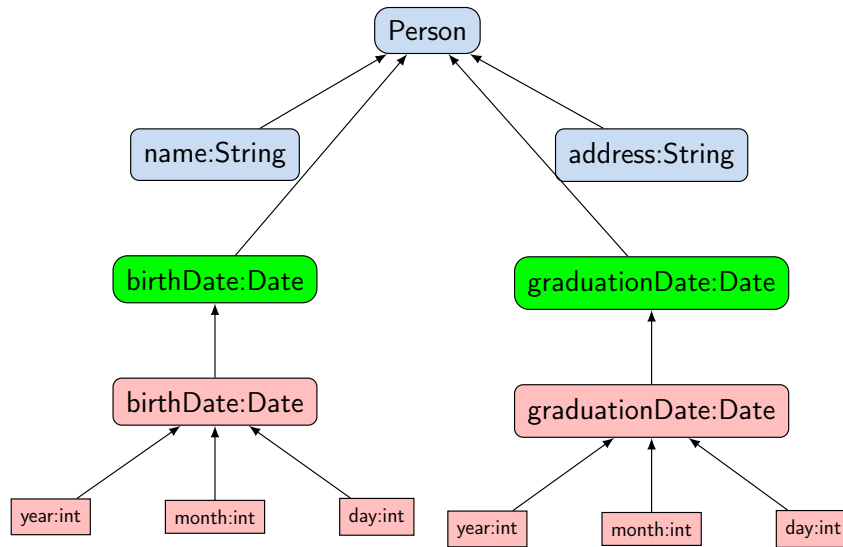
- Obsahuje-li deklarace třídy členských proměnných objektového typu, pak se jedná o **kompozici objektů**
- Kompozice vytváří hierarchii objektů – nikoliv však dědičnost
Dědičnost vytváří také hierarchii vztahů, ale ve smyslu potomek/předek.
- Kompozice je vztah objektů **agregace – je tvořeno / je součástí**
- Jedná se o strukturu typu „has-a”

Příklad kompozice 2/3

```
class Person {
    String name;
    String address;
    Date birthDate;
    Date graduationDate;
}

class Date {
    int day;
    int month;
    int year;
}
```

Příklad kompozice 3/3

Dědičnost a kompozice – úskalí

- Přílišné používání kompozice i dědičnosti v případech, kdy to není potřeba vede na příliš složitý návrh
- Pozor na doslovné výklady vztahu **is-a** a **has-a**, někdy se nejedná ani o dědičnost, ani kompozici
Např. Point2D a Point3D nebo Circle a Ellipse
- Dáváme přednost kompozici před dědičností
*Jedna z výhod dědičnosti je **polymorfismus***
- Při používání dědičnosti dochází k porušení zapouzdření
*Zejména s nastavením přístupových práv **protected***

Dědičnost vs kompozice

- Vlastnosti dědění objektů:
 - Vytváření odvozené třídy (potomek, podtřída)
 - Podtřída se vytváří **extends**
 - Odvozená třída je specializací nadřazené třídy
 - Přidává proměnné *Nebo také překrývá proměnné*
 - Přidává nebo modifikuje metody
 - Na rozdíl od kompozice mění vlastnosti objektů
 - Nové nebo modifikované metody
 - Přístup k proměnným a metodám předka (bázové třídě, supertřídě)
Pokud je přístup povolen (public/protected/„package“)
- Kompozice objektů je tvořena atributy objektového typu
Skládá objekty
- Rozlišení mezi kompozicí nebo děděním (pomůcka)
 - „Je“ test – příznak dědění (**is-a**)
 - „Má“ test – příznak kompozice (**has-a**)

Odvozené třídy, polymorfismus a praktické důsledky

- Odvozená třída dědí metody a položky nadtřídy, ale také může přidávat položky nové
 - Můžeme rozšiřovat a specializovat schopnosti třídy
 - Můžeme modifikovat implementaci metod
- Objekt odvozené třídy může „vystupovat“ místo objektu nadtřídy
 - Můžeme například využít efektivnější implementace aniž bychom modifikovali celý program.
 - Příklad různé implementace maticového násobení
*viz **Matrix.java**, **DemoMatrix.java***
Projděte si samostatnou prezentaci a příklady.

Hierarchie tříd v knihovně JDK

- V dokumentaci jazyka Java můžeme najít následující obrázek

OVERVIEW PACKAGE CLASS USE TREE DEPRECATED INDEX HELP

PREV CLASS NEXT CLASS FRAMES NO FRAMES

SUMMARY: NESTED | FIELD | CONSTR | METHOD DETAIL: FIELD | CONSTR | METHOD

compact1, compact2, compact3
java.lang

Class String

java.lang.Object
java.lang.String

All Implemented Interfaces:
Serializable, CharSequence, Comparable<String>

public final class String
extends Object
implements Serializable, Comparable<String>, CharSequence

The String class represents character strings. All string literals in Java programs, such as "abc", are implemented as instances of this class.

Strings are constant; their values cannot be changed after they are created. String buffers support mutable strings. Because String objects are immutable they can be shared. For example:

```
String str = "abc";
```

is equivalent to:

```
char data[] = {'a', 'b', 'c'};  
String str = new String(data);
```

<https://docs.oracle.com/javase/8/docs/api/index.html?java/lang/String.html>

Třída String

- Třída String je odvozena od třídy Object
- Třída implementuje rozhraní Serializable, CharSequence a Comparable<String>
- Třída je **final** – tj. nemůže být od ní odvozena jiná třída

```
public final class String extends Object {
```

- Třída je **Immutable** – její datové položky nelze měnit

Třída Object

- Třída Object tvoří počátek hierarchie tříd v Javě
- Tvoří nadtřidu pro všechny třídy
- Každá třída je podtřídou (je odvozena od) Object
 - `class A {}` je ekvivalentní s `class A extends Object {}`
- Třída **Object** implementuje několik základních metod:

- `protected Object clone();`

Vytváří kopii objektu

- `public boolean equals(Object o);`
 - `Class<?> getClass();`
 - `int hashCode();`
 - `public String toString(o);`

Vrací textovou reprezentaci objektu

- Také implementuje metody pro synchronizaci vícevláknových programů: **wait**, **notify**, **notifyAll**

Každý objekt je také tzv. „monitorem“.

<https://docs.oracle.com/javase/8/docs/api/java/lang/Object.html>

Metoda toString()

- Metodou je zavedena implicitní typová konverze z typu objektu na řetězec reprezentující konkrétní objekt, např. pro tisk objektu metodou print

Lze využít automatické vytvoření v Netbeans

- Například metoda **toString** ve třídách Complex a Matrix

```
public class Complex {
    ...
    @Override
    public String toString() {
        if (im == 0) {
            return re + "";
        } else if (re == 0) {
            return im + "i";
        } else if (im < 0) {
            return re + " - " + (-im) + "i";
        }
        return re + " + " + im + "i";
    }
}
```

Complex.java, Matrix.java

Metoda equals()

- Standardní chování neporovnává obsah datových položek objektu, ale reference (adresy)


```
public boolean equals(Object obj) {
    return this == obj;
}
```
- Při zastínění můžeme porovnávat obsah datových položek, např.


```
public class Complex {
    @Override
    public boolean equals(Object o) {
        if (! (o instanceof Complex)) {
            return false;
        }
        Complex c = (Complex)o;
        return re == c.re && im == c.im;
    }
}
```
- Pro zjištění, zdali je referenční proměnná instancí konkrétní třídy můžeme použít operátor **instanceof**

Příklad geometrických objektů a jejich vizualizace

Projděte si samostatnou prezentaci a příklady.

Metody equals() a hashCode()

- Pokud třída modifikuje metodu equals() je vhodné také modifikovat metodu hashCode()
- Metoda hashCode() vrací celé číslo reprezentující objekt, které je například použito v implementaci datové struktury HashMap
- Pokud metoda equals() vrací pro dva objekty hodnotu true tak i metoda hashCode() by měla vracet stejnou hodnotu pro oba objekty
- Není nutné, aby dva objekty, které nejsou totožné z hlediska volání equals, měly nutně také rozdílnou návratovou hodnotu metody hashCode()

Zlepší to však efektivitu při použití tabulek HashMap.

Polymorfismus

Polymorfismus

- Polymorfismus (mnohotvárnost) se v OOD projevuje tak, že se můžeme stejným způsobem odvolávat na různé objekty
- Pracujeme s objektem, jehož skutečný obsah je dán okolnostmi až za běhu programu
- **Polymorfismus objektů** - Necht' třída **B** je podtřídou třídy **A**, pak objekt třídy **B** můžeme použít všude tam, kde je očekáván objekt třídy **A**
- **Polymorfismus metod** - Vyžaduje dynamické vázání, statický a dynamický typ třídy
 - Necht' třída **B** je podtřídou třídy **A** a redefinuje metodu $m()$
 - Proměnná x statického typu **B**, dynamický typ může být **A** nebo **B**
 - Jaká metoda se skutečně volá pro $x.m()$ závisí na dynamickém typu

Příklad přepsání inicializační metody 1/2

- Ve konstruktoru třídy **BaseClass** voláme metodu `doInit()`

```
public class BaseClass {
    public BaseClass() {
        doInit();
    }

    public void doInit() {
        System.out.println("Initialization of BaseClass");
    }
}
```

lec02/BaseClass

- `doInit()` přepíšeme v odvozené třídě **DerivedClass**

```
public class DerivedClass extends BaseClass {
    public DerivedClass() {
        super();
    }

    @Override
    public void doInit() {
        System.out.println("Init. of DerivedClass");
    }
}
```

lec02/DerivedClass

Dědičnost, polymorfismus a virtuální metody

- Vytvoření dynamické vazby je zpravidla v OO programovacím jazyce realizováno virtuální metodou
- Redefinované metody, které jsou označené jako virtuální, mají dynamickou vazbu na konkrétní dynamický typ
- V Javě jsou všechny metody deklarované jako virtuální; „výjimku“ tvoří
 - statické metody – volány se jménem třídy
 - skryté metody – pragmaticky na ně není přístup
 - metody deklarované s klíčovým slovem **final**
 - nedovoluje překrývat metody v potomcích*
 - metody deklarované ve třídě **final**
 - nedovoluje od třídy odvozovat další třídy*

<http://docs.oracle.com/javase/tutorial/java/AndI/final.html>

V konstruktoru bychom měli volat pouze final metody, tak bude objekt inicializován podle zamýšleného způsobu

Příklad přepsání inicializační metody 2/2

- Po vytvoření objektu třídy **DerivedClass** voláme konstruktor nadřazené třídy **super**
- Vlivem dynamické vazby se však volá implementace `doInit()` třídy **DerivedClass** a nikoliv původní třídy **BaseClass**

```
public class ConstructorDemo {
    public static void main(String[] args) {
        System.out.println(
            "Creating new instance of DerivedClass
            will not call the initialization of the BaseClass
            due to overridden doInit() in the DerivedClass");
        DerivedClass obj = new DerivedClass();
    }
}
```

lec02/ConstructorDemo

- Po spuštění se proto vypíše „Initialization of the DerivedClass“ a nikoliv řetězec uvedený v **BaseClass**
- Proto pokud je nutné zajistit správnou inicializaci nadřazené třídy voláme v konstruktoru pouze **final** metody.

Vytvoření dynamické vazby – dědičnost

- Děděním vytváříme vazbu mezi nadřazenou a odvozenou třídou
- Za běhu programu se můžeme na odvozenou třídu „dívat“ jako na nadřazenou třídu
 - Voláme metody identického jména za běhu je však určena konkrétní instance třídy a je vykonána příslušná implementace
- Vytvoření vazby můžeme provést:
 - Odvozením třídy od nadřazené třídy
 - Odvozením třídy od **abstraktní** třídy
 - Implementací rozhraní (**interface**)
- Příklad volání metody **doStep** objektu reprezentujícího hráče hrající nějakou konkrétní strategií:

```
Player player = new RandomPlayer();
player.doStep();
player = new BestPlayer();
player.doStep();
```

Abstraktní třída

- Deklarace třídy se uvozuje klíčovým slovem **abstract**
- Abstraktní třída umožňuje deklarovat abstraktní metody (opět klíčovým slovem **abstract**)
 - Abstraktní metody se mohou vyskytovat pouze v abstraktních třídách, jsou protikladem finálních metod, které nelze předefinovat.*
- Abstraktní metody nemají implementaci a je nutné ji definovat v odvozených třídách
 - Kontrola a podpora objektového návrhu na úrovni jazyka*
- Lze je využít například pro vytvoření společného předka hierarchie tříd, které mají mít společné vlastnosti (bez konkrétní implementace), případně doplněné o datové položky

Příklad odvození třídy

- Nadřazená třída

```
public class Player {
    public void doStep() {
        // do some default strategy
    }
}
```

- Odvozená třída

```
public class RandomPlayer extends Player {
    public void doStep() {
        // do a random strategy
    }
}
```

Příklad odvození od abstraktní třídy

- Nadřazená abstraktní třída

```
public abstract class Player {
    public abstract void doStep();
}
```

- Odvozená třída

```
public class RandomPlayer extends Player {
    @Override
    public void doStep() {
        // specific strategy
    }
}
```

- Explicitně uvádíme, že metodu přepisujeme
- Lze vytvořit referenční proměnnou abstraktní třídy, ale **vytvořit instanci abstraktní třídy nelze**

Rozhraní třídy – interface

- V případě potřeby „dědění“ vlastností více předků lze využít rozhraní **interface**
 - Řeší vícenásobnou dědičnost*
- Rozhraní definuje množinu metod, které třída musí implementovat, pokud implementuje (**implements**) dané rozhraní
 - Garantuje, že daná metoda je implementována, neřeší však jak*
- Rozhraní poskytuje specifický „pohled“ na objekty dané třídy
 - Můžeme přetypovat na objekt příslušného rozhraní*
- Třída může implementovat více rozhraní
 - Na rozdíl od dědění, u kterého může dědit pouze od jediného přímého předka*
- Případnou „kolizi“ shodných jmen metod více rozhraní řeší programátor

Abstraktní třída nebo rozhraní

- **Abstraktní třída** je vhodná pro případy:
 - Odvozené třídy sdílejí implementaci
 - Odvozené třídy vyžadují přístup na položky, které nejsou **public**
- **Rozhraní** je výhodné pokud:
 - Očekáváme, že rozhraní bude implementováno v jiných, nesouvisejících třídách
 - Chceme specifikovat chování konkrétního datového typu (dané jménem rozhraní), bez ohledu na konkrétní implementaci chování
 - Chceme využít vícenásobnou dědičnost

<http://docs.oracle.com/javase/tutorial/java/IandI/abstract.html>

Příklad implementace rozhraní

- Rozhraní

```
public interface Player {
    public void doStep();
}
```
- Třída implementující dané rozhraní

```
public class RandomPlayer implements Player {
    @Override
    public void doStep() {
        // specific strategy
    }
}
```

Zadání úlohy – Rámec pro simulaci strategického rozhodování

- Vytvořte simulátor strategické hry (např. sázení–ruleta)
- K simulátoru se může připojit až 5 účastníků hry
- Jeden simulační krok hry lze vyvolat metodou **nextRound**
- Vytvořte tři ukázkové hráče demonstrující použití rámce
 - Jeden hráč vždy sází na červenou (**PlayerRed**)
 - Druhý hráč sází náhodně na čísla od 1 do 36 (**PlayerRandom**)
 - Třetí hráč sází vždy na políčko s nejnižší hodnotou (**PlayerMin**)

Návrh základní struktury

- Rámec se skládá z
 - Účastníka (**Participant**) hry, který sází na políčka v herním světě
 - Vlastního simulátor—**Simulator**, který obsahuje svět, hrající hráče a zároveň umožňuje připojení hráčů do hry
Kompozice / Agregace
 - Hráčů (**Player**) hrající strategií a, b nebo c
Pro demonstraci použití rámce
 - Sázky **Bet** dle pravidel světa

Účastník hry – Participant

- Účastník může být implementován v jiných třídách (někým jiným),
- proto volíme pro účastníka rozhraní **interface**
- S referenční proměnnou typu **Participant** můžeme „pracovat“ v simulátoru aniž bychom znali konkrétní implementaci
- Účastník má v této chvíli pouze jediné definované chování a to vsadit si (sázku **Bet**) – metoda **doStep** pro konkrétní svět

```
public interface Participant {
    public Bet doStep();
}
```

Sázka

- Sázka – **Bet** – na co hráč sází a kolik

*Jednou vyřčená sázka platí a je neměnná – **immutable object***

```
public class Bet {
    private final String bet;
    private final int amount;

    public Bet(String bet, int amount) {
        this.bet = bet;
        this.amount = amount;
    }

    public String getBet() { return bet; }
    public int getAmount() { return amount; }

    @Override
    public String toString() {
        return "(" + bet + ", " + amount + ")";
    }
}
```

Pro jednoduchost uvažujeme sázku na políčko jako String

Simulační rámec — Simulator

- **Simulátor** obsahuje hráče, ale ty jsou vytvářeni nezávisle mimo simulátor a připojují se ke hře metodou **join** (*agregace*)
- Konkrétní implementace hráče je nezávislá, proto agregujeme účastníka hry **Participant**

```
public class Simulator {
    World world;
    ArrayList participants;
    final int MAX_PLAYERS = 5;
    int round;

    Simulator() {
        participants = new ArrayList();
        round = 0;
    }

    public void join(Participant player) { ... }
    public void nextRound() { ... }
}
```

Připojení účastníka hry — Simulator – join

- Účastníky hry uložíme v kontejneru `ArrayList`
- Kontrolujeme maximální počet účastníků hry
- a přidáváme pouze nenulového hráče a to pouze jednou (`indexOf`)

```
public void join(Participant player) {
    if (participants.size() >= MAX_PLAYERS) {
        throw new RuntimeException("Too many players in
            the game");
    }
    if (player != null && participants.indexOf(player)
        == -1) {
        participants.add(player);
    }
}
```

Hráč – Abstraktní třída Player

- Demo hráči mohou sdílet společný kód, např. pro vypsání svého jména,
- proto volíme abstraktní třídu

```
public abstract class Player implements Participant {
    private final String name;

    public Player(String name) {
        this.name = name;
    }

    @Override
    public String toString() {
        return name;
    }
}
```

Jedná se o abstraktní třídu, proto nemusíme explicitně uvádět metodu implementující rozhraní `Participant`, která je automaticky abstraktní.

- Implementace metody `doStep` je „vynucena“ v odvozených třídách pro dílčí strategie `RandomPlayer`, `RedPlayer` a `MinPlayer`

Připojení účastníka hry — Simulator – nextRound

- Rámec odehrání jednoho kola můžeme implementovat i bez známé implementace konkrétního hráče
- Polymorfismus zajistí dynamickou vazbu na konkrétní objekt a volání příslušné metody objektu, který je uložen v seznamu `participants`

```
public void nextRound() {
    for(int i = 0; i < participants.size(); ++i) {
        Participant player = (Participant)participants.get(i);
        Bet bet = player.doStep();
        System.out.println("Round " + round + " player #" + i
            + "(" + player + ") bet: " + bet);
    }
    round++;
}
```

`ArrayList` obsahuje referenční proměnné typu `Object`, proto musím explicitně přetypovat. Tomu se můžeme vyhnout využitím generických typů, viz 3. přednáška.

Ukázka hráčů – RedPlayer

■ RedPlayer

```
public class RedPlayer extends Player {
    public RedPlayer() {
        super("Red");
    }
    @Override
    public Bet doStep() {
        return new Bet("red", 1); //always bet 1
    }
}
```

Ukázka hráčů – RedPlayer a RandomPlayer

■ RandomPlayer

```
public class RandomPlayer extends Player {
    Random rand;
    public RandomPlayer() {
        super("Random");
        rand = new Random();
    }
    @Override
    public Bet doStep() {
        Integer bet = rand.nextInt(36)+1;
        return new Bet(bet.toString(), 1); //bet 1
    }
}
```

Ukázka použití

```
public class Demo {
    public static void main(String[] args) {
        Simulator sim = new Simulator();
        sim.join(new RandomPlayer());
        sim.join(new RedPlayer());
        sim.join(new MinPlayer());

        for(int i = 0; i < 3; ++i) {
            System.out.println("Round number: " + i);
            sim.nextRound();
        }
    }
}
```

Simulator

Ukázka hráče – MinPlayer

■ MinPlayer

```
public class MinPlayer extends Player {
    public MinPlayer() {
        super("Min");
    }
    @Override
    public Bet doStep() {
        return new Bet("1", 1); //always bet 1
    }
}
```

Polymorfismus a dynamická vazba

- Za běhu programu je vyhodnocen konkrétní objekt a podle toho je volána jeho příslušná metoda
- V příkladu je to metoda `doStep` rozhraní `Participant`
- Zvolený návrh nám umožňuje doplňovat další hráče s různými strategiemi aniž bychom museli modifikovat svět nebo simulátor
- Využitím polymorfismu získáváme modulární a relativně dobře rozšiřitelný (použitelný) rámeček
- Uvedené technice se také říká **single dispatch**

Předáváme volání funkce dynamicky (za běhu programu) identifikovanému objektu

Single Dispatch

- Základním principem tohoto návrhového vzoru je dynamická vazba a vyhodnocení typu za běhu programu
- Voláním identické metody `player.doStep()` získáme pokaždé jinou sázku aniž bychom museli identifikovat příslušného hráče
Výhoda dynamické vazby – virtuální funkce
- Relativně komplexního chování jsme dosáhli interakcí více jednoduchých objektů
- Při vykonání kódu je použita dynamická vazba pouze u jednoho objektu
- Je-li volání funkce závislé na více za běhu detekovaných objektech, hovoříme o **multi dispatch**
- V případě dvou objektů se jedná o **double dispatch**

Příklad rozšíření – Přidání políčka s hodnotou nula

- Přidání políčka s hodnotou 0 realizujeme vytvořením nové třídy **WorldZero**, která rozšiřuje původní svět **World**

```
public class WorldZero extends World {
    private final int MIN_NUMBER = 0;

    public int getMinNumber() {
        return MIN_NUMBER;
    }
}
```

- Nový svět stačí předat simulátoru v konstruktoru
`Simulator sim = new Simulator(new WorldZero());`
- Jak definovat nový svět s novými vlastnostmi aniž bychom museli modifikovat kompletně celý program?

Řešení je použít návrhový vzor **double dispatch**

Příklad rozšíření – Herní svět

- Herní svět **World** definuje políčka a umožňuje účastníkům (**Participant**) položit sázku (**Bet**)

Pro začátek uvažujeme pouze políčka s čísly.

```
public class World {
    private final int MIN_NUMBER = 1;
    private final int MAX_NUMBER = 36;

    public int getMinNumber() {
        return MIN_NUMBER;
    }

    public int getMaxNumber() {
        return MAX_NUMBER;
    }
}
```

- Zapouzdříme rozsah číselných políček

Double Dispatch

- Principem **double dispatch** je vyhodnocení dvou objektů za běhu programu a automatická volba volání odpovídající funkce
- Podobného efektu lze dosáhnout použitím **instanceof** pro detekci příslušného typu objektu a explicitním voláním příslušné třídy
- Vzor double dispatch je však elegantnější a jednodušší

Příklad nového světa s novými vlastnostmi

- Nejdříve musíme zajistit identifikaci objektu světa za běhu
- Do světa proto přidáme metodu, ze které budeme volat `doStep` konkrétního hráče

```
public class World {
    ...
    Bet doStep(Participant player) {
        return player.doStep(this);
    }
}
```

Tak zajistíme identifikaci konkrétní implementace světa

- Metodu pojmenujeme například `doStep`
- Ve třídě `Simulator` upravíme volání `player.doStep()` na `world.doStep(player)`
- Tím zajistíme, že se nejdříve dynamicky identifikuje typ objektu referenční proměnné `world` a následně pak typ objektu v referenční proměnné `player`

Program nyní funguje jako předtím, navíc nám však umožňuje rozšířit simulátor o novou implementaci světa

Nový svět – rozhraní

- Rozhraní světa

```
public interface WorldInterface {
    Bet doStep(Participant player);
    String[] getFields();
}
```

- Rozhraní účastníka hry

```
public interface Participant {
    public Bet doStep(WorldInterface world);
}
```

Příklad nového světa s novými vlastnostmi

- Úprava volání `doStep` na double dispatch princip
- Vytvoření interface a abstraktní třídy `World`

Odvozené světy lze dynamicky vázat díky polymorfismu.

- Struktura tříd hráčů zůstává

Metoda `doStep` přijme odkaz na instanci světa.

- Ostatní třídy se prakticky nemění

Všechny vazby na hráče i svět jsou realizovány pomocí rozhraní.

Abstraktní svět

```
public abstract class World implements WorldInterface {
    private final String[] fields;

    public World() {
        fields = initFields();
    }

    protected abstract String[] initFields();

    @Override
    public final String[] getFields() {
        String[] readFields = new String[fields.length];
        System.arraycopy(fields, 0, readFields, ... );
        return readFields;
    }

    @Override
    public final Bet doStep(Participant player) {
        return player.doStep(this);
    }
}
```

Proč je požito `System.arraycopy`?

Abstraktní účastník a implementace hráčů

- Zachováme původní implementaci abstraktní třídy **Player**

```
public abstract class Player implements Participant {
    protected final String name;

    public Player(String name) {
        this.name = name;
    }

    @Override
    public String toString() {
        return name;
    }
}
```

Metoda `doStep` zůstává implicitně abstraktní.

- Odvozením z abstraktní třídy **Player** vytvoříme dynamicky vázané hráče s využitím rozhraní **WorldInterface**

Nový hráč pro nový svět

- Minimální hráč – sází vždy na první prvek

```
public class MinPlayer extends Player {
    public MinPlayer() {
        super("Min");
    }

    @Override
    public Bet doStep(WorldInterface world) {
        //always bet 1 gold
        return new Bet(world.getFields()[0], 1);
    }
}
```

Hráč má stejné chování ve všech světech.

Nový hráč pro nový svět

- Náhodný hráč

```
public class RandomPlayer extends Player {
    Random rand;

    public RandomPlayer() {
        super("Random");
        rand = new Random();
    }

    @Override
    public Bet doStep(WorldInterface world) {
        Integer bet =
            rand.nextInt(world.getFields().length);
        //always bet 1 gold
        return new Bet(bet.toString(), 1);
    }
}
```

Hráč má stejné chování ve všech světech.

Nový hráč pro nový svět

- Červený hráč – používá **kompozici** náhodného hráče a **delegaci** chování v některých světech

```
public class RedPlayer extends Player {
    private final RandomPlayer adviser =
        new RandomPlayer();
    private final String pref = "red";
    public RedPlayer() {
        super("Red");
    }

    @Override
    public Bet doStep(WorldInterface world) {
        for (String field : world.getFields()) {
            if (0 == field.compareToIgnoreCase(pref)) {
                return new Bet(field, 1);
            }
        }
        return adviser.doStep(world); //always bet 1
    }
}
```

Hráč má různé chování v různých světech.

Nový svět

■ Číselný svět

```
public class WorldNumeric extends World {
    @Override
    protected String[] initFields() {
        String[] fields = new String[10];
        for (int i = 0; i < 10; ++i) {
            fields[i] = Integer.toString(i);
        }
        return fields;
    }
}
```

Použití nového hráče v novém světě – Demo

```
class Demo {
    public static void main(String[] args) {
        Simulator sim = new Simulator(new WorldNumeric());
        // Simulator sim = new Simulator(new WorldRoulete());
        sim.join(new RandomPlayer());
        sim.join(new RedPlayer());
        sim.join(new MinPlayer());

        for (int i = 0; i < 3; ++i) {
            System.out.println("Round number: " + i);
            sim.nextRound();
        }
    }
}
SimulatorDD
```

- Pouze rozšíření světa nestačí, je nutné realizovat dynamickou vazbu
- Svět a hráče můžeme nyní rozšiřovat, aniž bychom museli zasahovat do simulačního rámcu třídy **Simulator**

Nový svět

■ Ruletový svět

```
public class WorldRoulete extends World {
    @Override
    public String[] initFields() {
        String[] fields = new String[36 + 1 + 4];
        fields[0] = "even";
        fields[1] = "odd";
        fields[2] = "red";
        fields[3] = "black";
        for (int i = 0; i <= 36; ++i) {
            fields[i + 4] = Integer.toString(i);
        }
        return fields;
    }
}
```

Přetížení metod „overloading“ a přepsání metod „overriding“

- Přetížení metody je volba konkrétní implementace na základě typu a počtu parametrů.
- Přetížení je statická vazba a děje se při kompilaci programu
- Volání přepsané metody je vazba dynamická a děje se za běhu programu.
- Identifikovat objekt můžeme také sami operátorem **instanceof**
- Double dispatch obsahuje volání funkce navíc, ale ta je velmi krátká a tak je zpravidla „inlinována“ za běhu

Při načtení programu i za běhu jsou prováděny optimalizace a krátké funkce tak mohou být přímo vloženy do kódu. Odpadá tak režie související s voláním a uložením „program counter“ / „instruction pointer“

Shrnutí přednášky

Diskutovaná témata

- Objektivě orientvaného programování v Javě
- Struktura objektu a zapouzdření
- Immutable objekty
- Vztahy mezi objekty
- Dědičnost
- Kompozice
- Polymorfismus
- Využití polymorfismu a návrhový vzor Double dispatch

- **Příště: výčtové typy a kolekce v Javě, generické typy, iterátor**